

Regionális fejlődés, regionális politika

Fiatal kollégáim tanulmánya a nemzetközi és magyarországi területfejlesztési szakirodalomból és gyakorlatból is jól ismert kérdéseket, valós dilemmákat feszeget. Munkájukhoz a témakör súlypontjait, szemléletét érintő rövid, kiegészítő megjegyzést teszek. Nem gondolom, hogy ezeken túlmenően bármifajta kompetenciám lenne a konkrét romániai helyzethez "javaslatokat" fűznöm Budapestről. A megoldásokat a helyi viszonyokat valóságosan ismerőknek kell kialakítaniuk és gyakorlatba ültetniük (netán kiharcolniuk).

1. A *regionális politika* (illetve a területfejlesztés, amely két fogalmat azonos értelműnek tekintek, az esetleges apró különbségek "szófejtésének" sok értelmét nem látom) egy modern, a huszadik század második felében kialakult *állami részpolitika*. Egy ország, térség térszerkezetét, területi tagoltságát, egyenlőtlenségeit azonban meghatározó módon sehol sem ez alakítja, hanem a valóságos *regionális folyamatok, piacgazdasági* körülmények között alapjaiban a *piaci szereplők* tevékenysége, térben differenciált aktivitása. Ezeket terelheti egy kiegyensúlyozottabb térszerkezet irányában a regionális politika.

2. A regionális politika önmagában sehol sem fordította ellentétére a fejlett és problematikus térségek viszonyát, csak rásegített azokra az objektív folyamatokra (a fejlett országokban mindenekelőtt a terciarizálódás, a szolgáltató szektor aránynövekedése, az infrastrukturális fejlődés, a humán potenciál gazdagodásának hatásaira), amelyek alapvető anyagi és szellemi hordozói a fejlett országok viszonylag kiegyensúlyozott térszerkezetének.

3. Magyarországon lassan már egy évtizede létezik (a romániaihoz kísértetiesen hasonló elemekből álló) területfejlesztési intézményrendszer, ugyanakkor a területi egyenlőtlenségek, a főváros-vidék kettősség vagy a Nyugat-Kelet megosztottság nem csökken.

4. Egy ország belső térségi egyensúlya alapvetően az ország általános *gazdasági fejlettségétől* függ s nem az államberendezkedés típusától. A harmadik világ föderalizált államai (pl. Brazília, India) a világ legtagoltabb térszerkezetű, mély fejlettségi árkokkal szabdaltsági térségei, amihez képest a klasszikus unitárius Franciaország (de Románia is) egy "szélsőségesen kiegyensúlyozott" területi fejlettségű ország. (Azért fogalmazok szándékolatlan sarkítva, hogy teret adjak a mindenütt létező finom különbségek iránt joggal és biztonnal érzékeny szociológusoknak.)

5. A *régió* (aminek fogalmáról, tartalmáról több tanulmányt írtam magam is, amit most nem citálok) kétségkívül a területfejlesztés központi fogalma, emlegetése nagy divat. Teljes (esetenként szándékosan sugallt) félreértése azonban e fogalom lényegének az, ha tartalmát leszűkítjük az EU regionális politikájára, a sok elemében objektíve zavaros statisztikai nomenklatúrájára, s létrehozását azért tartjuk szükségesnek, hogy (folytonosan *bizonygatván elmaradottságunkat*, ami minden helyi aktivitás, kezdeményezés gyilkosa) fejlesztési forrásokhoz jussunk. Hozzáteszem: nem adják könnyen!

6. A régió valóságos tartalmában a demokratikus, decentralizált - és épp e két jegy következtében a diktatórikus és centralizált rendszereknél szűkebb gazdasági és tág társadalmi jelentését tekintve is *hatékonyabb* - társadalom entitása, gazdasági, kulturális kohézióval, amely (az erős lokalitásokkal párban) valóságos társadalmi, közösségi tér. Olyan egység, amely a maga belső hatásköreivel, mechanizmusaival, az állami kerettel sem szemben áll, hanem az "egész" tág versenyképességének is fontos szereplője.

7. A *régiók* mint területfejlesztési egységek hatékony működésének messze nem kulcskérdése az, hogy miként húzzuk meg a határaikat. Bár sokfajta illúzió és félreértés kapcsolódik hozzá, tudni kell: a régió-lehatárolásnak nincs vitathatatlan "tudományos" módszere. Minden régió rosszul lehatárolt, egy-egy térség, település térkapcsolatai vagy társadalmi-gazdasági jellemzői alapján több régióhoz is vonzódhat, ráadásul ezek a kapcsolódások folytonosan változnak. Aki tehát a "hatékony" regionális politikát a régió-lehatárolással kezdve gondolja felépíteni (sok bátor és felkészületlen ember fog ceruzát mindenütt, és húzogatja a határokat, leértékelve a területi elemzés, a társadalomföldrajz szakismereteit is, hisz ahhoz - miként a focihoz - mindenki ért), tévúton jár. A kulcs ugyanis a

régiók jogosítványában és eszközeiben van.

8. A régiók akkor lehetnek valóságos szereplői a területi folyamatok alakításának, ha *tényleges jogosítványokkal és saját forrásokkal*, pénzeszközökkel rendelkeznek. Ha ebben nincs valóságos fordulat egy országban (Magyarországon még nincs), akkor a lényegét tekintve tovább él a centralizált, redisztributív szisztéma, s elveszti jelentőségét a régióbeosztás is. Ha a régióknak nincsenek eszközeik, vezető testületeikben a kormányzati képviselők túlsúlyban vannak, ez egy "álregionalizmus". Ezekről a jogosítványokról kell döntést hozni először, s utána elkezdődhet a határhúzótatás.

9. Egy ilyen - minden országban történelmi súlyú - fordulat azonban azt is feltételezi, hogy az új területegységek *felelős gazdái* az eszközeiknek, az alkotmányosság és a jogállamiság keretein belül működnek, a helyi közösség valóságos kontrollja alatt állnak. Ahogy megengedhetetlen az állami korrupció, úgy kiirtandó a regionális és helyi törvénysértés is. Minimalizálandó a politikai (politics) csatározások decentralizálása is, s a területfejlesztési részpolitika (policy) pártterepé változtatása is.

10. A *határokon átnyúló* regionális együttműködés elsődlegesen a valós jogosítványokkal rendelkező helyi és regionális szintek szereplőire kell támaszkodjék. Ha ezt a kormányzatok, az országos központok, netán a még ettől is távolabbi integrációs főváros dirigálja, pusztán a dekoncentráció bizonyos morzsái jelenhetnek meg, s nem a valóságos decentralizáció e relációkban is.

11. Egy új, vonzó, hatékony és demokratikus társadalom kialakításának tanulási folyamatában a területfejlesztés fontos terep, s ha értjük valóságos szerepét és tartalmát, akkor nemcsak a buzgó aktivitásra mindig kész modern bürokráciát gazdagítjuk egy új szereppel, hanem a helyi értékekkel jól sáfárkodó, kevésbé megosztott ország létrejöttét segítjük vele. Nagy, hosszú távú feladat ez.

12. Bár Brüsszelből nézve egész Kelet-Közép-Európa támogatásra szoruló periféria, Erdély ugyanakkor ma is Románia legfejlettebb térsége. Ez az ellentmondás (mármint, hogy melyik térséget milyen és mekkora eszközökkel fejlesszenek Romániában) csak biztos szakmai és erkölcsi bázisú gondolkodás és tervezés oldhatja fel.

13. És még sok egyéb szempont. Végezetül csupán még egy gondolat. És mit tegyen egy fiatalember, aki ezekben a folyamatokban részt akar venni? Lehet szó politikusi pályáról (a fenti elveket érvényesítendő ott is). Szakemberként, területfejlesztési specialistaként kemény képzés, tanulás a feladat. A regionális elemzés eszközeinek elsajátítása (hogy a fejlesztési elképzeléseket érdemi helyzetértékelések alapozzák meg, s ne sémaszerű, üres leírások, semmirevaló SWOT-analízisek), a valóságos társadalmi viszonyok megértéséhez szükséges társadalomtudományi ismeretek megszerzése, a területfejlesztés sajátos módszereinek helyénvaló használata s kiállás a társadalmi nyilvánosság, kontroll biztosítása, intézményesítése mellett a fejlesztési, tervezési folyamatok részeként.

- [Horváth Réka - Veress Emőd: Regionális politika és területfejlesztés Romániában](#)
- [Bodó Barna: Régió és politika](#)
- [Hajdó Csaba: A román regionális politika reformja: lehetőségek és kihívások - Reflexió Horváth Réka és Veress Emőd tanulmányára -](#)
- [Horváth Gyula: Területi fejlődés és regionalizmus - Hozzászólás Horváth Réka-Veress Emőd tanulmányához -](#)
- [Kolumbán Gábor: A román regionalizmus paradoxona](#)
- [Nemes Nagy József: Regionális fejlődés, regionális politika](#)
- [Pálné Kovács Ilona: Gondolatok Horváth Réka és Veress Emőd *Regionális politika és területfejlesztés Romániában* c. tanulmánya ürügyén](#)
- [Perger Éva: Gondolatok Horváth Réka - Veress Emőd: Regionális politika és területfejlesztés Romániában című tanulmánya kapcsán](#)
- [Vincze Mária: Sötétben tapogatózunk?](#)
- [Regionális és helyi dimenziók Európában](#)
- [Románia állásfoglalása 21. fejezet: Regionális politika és a strukturális eszközrendszer koordinációja](#)
- [Helyzetfeltáró jelentés a helyi és regionális demokrácia helyzetéről Romániában](#)
- [György Béla: Reformmozgalom a romániai Országos Magyar Pártban \(1926-1927\)](#)
- [A Magyar Párt igen tisztelt Elnökségének](#)
- [Az Elnöki Tanács kommunikéje az emlékiratról](#)
- [Krenner Miklós a reformcsoport céljairól](#)

Nagyságos Krenner Miklós Úrnak

- Dr. Kecskeméthy István nyilatkozata a Krenner-csoportról, a pártegységről és a Magyar Párt mai vezetőségéről*
- Krenner Miklós megállapítja, hogy a reformcsoport kiegyenlítő munkáját mindenben meghiúsították
- Krenner Miklós: A magyarság vezéreihez
- Michael Hechter: A nacionalizmus megfékezése
- Sorbán Angella - Nagy Kata: Merre haladt a romániai magyar társadalom az elmúlt tizenkét évben?
- Bakk Miklós - Horváth Andor - Salat Levente: Az RMDSZ 2003-ban - útkeresés integrációs határpontokon
- Benedek Gyula: Az asszimilációról mint statisztikus
- Kiss Tamás: A szocialista típusú modernizáció és hetednapot ünneplő adventista vállalkozók
- Szabó Máté: Civil társadalom - globalizáció - regionalizmus
- Gerencsér Balázs: Kisebbségpolitikai rendszerváltozás Magyarországon- Gondolatok Győri Szabó Róbert írásal kapcsán -
- Székely Tünde: A civil szféra és a politikai szféra fogalmainak viszonya a gondolkodás történetében és a különböző európai társadalmakban

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék